

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
28 Ocak 2022
Tarih :
Sayı : 3142

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 28/01/2022 14:39
Sayı: E-120.10-
0956273

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de katma değeri yüksek ve orta-yüksek teknoloji yoğunluklu ürünlerin üretilmesinin ve ihracının önündeki engellerin araştırılması, dış ticaret açığı içindeki yerinin belirlenmesi, yüksek ve orta-yüksek teknoloji ürünlerin üretimi ve ihraç edilmesine yönelik var olan yasal mevzuatın, desteklemelerin ve uygulamaların gözden geçirilmesi, bu alandaki yetişmiş insan gücü planlamasının yapılması, var olan yapısal sorunlara çözümler üretilmesi ve bu yolla dış ticaret açığının kapatılması ve kişi başına düşen milli gelirin artırılması amacıyla Anayasanın 98 ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımızla arz ve teklif ederiz. 17/01/2022

Dr. Sibel ÖZDEMİR

İstanbul Milletvekili

Cendri Jüceer
Tekirdağ Mu.

Seren Talih
İst. Mu.

Utku Gököröz
Eskişehir Mu.

Orhan Sarıbal
Burca Mu.

HZAT KARASO
Sivas Mu.

Polat Savaş
Tunceli Mu.

Ahmet Akın
Balıkesir Mu.

Gülizar Biser Karaca
Denizli Mu.

Gökçe Akkış
İstanbul Mu.

Adnan Bursalı
Adana Mu.

Alper Aytan
Mersin Mu.

Cengiz Gökçe
Meram Mu.

Murat Albayrak
Muğla Mu.

Ar. Burak Erbay
Muğla Mu.

Orhan Sener
Adana Mu.

Gamze Taşlier
Ankara Mu.

Suzan Şahin
İzmir Mu.

Naci Polat
İzmir Mu.

GEREKÇE

Türkiye’de orta-yüksek teknoloji sektörlerinin imalat sanayii katma değer içindeki payı reformların ve Avrupa Birliği üyelik sürecinin hızlanmış olduğu 2000’li yıllarda kayda değer oranda artsa da bu artış eğilimi devam ettirilememiştir. Bugün toplam imalat sanayii ihracatımızın yaklaşık yüzde 60’ı düşük ve orta-düşük teknoloji ürünlerden oluşurken, toplam imalat sanayii ithalatımızın yüzde 56’sını yüksek ve orta yüksek teknoloji mallara ödüyoruz.

Bugünkü uluslararası ticaret ve ekonomi alanında üretimin geleceğini şekillendiren döngüsel ekonomi, dijital ve yeşil dönüşüm gibi unsurlara uyum seviyesine yeteri kadar hazırlıklı olmadığımız ortadadır. Üretimde orta-yüksek teknoloji ürünlerin oranı incelendiğinde bu rakamların yıllardır düşük seviyelerde kaldığı gözlenmektedir. Orta-yüksek teknoloji üretimimiz benzer ülkelere kıyasla gerilerdedir. Dünya Bankası verilerine göre orta-yüksek teknoloji ürünlerin payı Türkiye’de % 32 iken, Brezilya’da % 35, Hindistan’da % 43 ve Malezya’da % 44’tür. Orta-yüksek teknoloji ürünlerin payının düşük olması ihracata da olumsuz yansımaktadır. Çünkü küresel ekonomide talebi hızla artan ürünler, ileri teknoloji ürünleridir.

Ar-Ge harcamalarının GSYH içindeki yüzdesi sınırlıdır. OECD ülkeleri ortalaması ile karşılaştırıldığında Türkiye, Ar-Ge harcama yoğunluğu, yüksek teknoloji ürün ihracatı, patentler ve araştırmacı sayısı gibi temel göstergelerde ortalamanın bir hayli gerisinde kalmaktadır. 2018 yılında Türkiye’de Ar-Ge yoğunluğu % 1’in biraz üzerinde iken, Güney Kore’de % 4,5 ve Japonya’da % 3,3’tür. OECD ortalaması % 2,4, AB-28 ortalamasının ise % 2 olduğu göz önüne alındığında, Türkiye ile teknoloji ve ekonomide önde giden ülkeler arasında ciddi bir makas olduğu dikkat çekmektedir.

Türkiye’de bilimsel gelişme, Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerine ayrılan kaynaklar halen kısıtlı, üniversite-sanayi-kamu işbirlikleri çeşitli ve verimli değildir. Bu alandaki yetişmiş insan gücü planlaması etkin şekilde yapılmamıştır. Bilimsel araştırma ve makale sayısı gibi patent sayısı da düşüktür. Türkiye, OECD ülkeleri arasında Ar-Ge faaliyetlerine en fazla vergi teşviki veren birkaç ülkeden biri olmasına rağmen, özel sektörün Ar-Ge harcamaları diğer ülkelere göre düşüktür. Bu durum verilen desteklerin etkinliği, Ar-Ge’nin ürünleştirmeye, ticarileştirmeye, markalaştırmaya, ürün sofistikasyonuna yansımada sorunlar olabileceğine işaret etmektedir.

Türkiye’ye dijital dönüşüme hazır ülkeler arasında yer verilmemektedir. Teknolojiye yapılan yatırımların ticarileşmesinin ana yöntemlerinden olan teknoloji standartlarında söz sahibi ülkeler arasında da değiliz. Teknoloji ve yüksek katma değerli ürün ve hizmet geliştirme konusundaki yetersizlikler nedeniyle, sadece yatırım mallarında değil, yüksek teknoloji tüketici ürünlerinde de ithalata bağımlı bir yapı ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de yüksek teknoloji ihracatının payını artırmak hedeflense de hem yüksek hem de orta yüksek teknolojinin ihracattaki payı düşüştür.

Tüm bu nedenlerle, katma değeri yüksek ve orta-yüksek teknoloji yoğunluklu ürünlerin üretilmesinin ve ihracatının önündeki engellerin araştırılması, dış ticaret açığı içindeki yerinin belirlenmesi, ürünlerin üretimi ve ihraç edilmesine yönelik var olan yasal mevzuatın, desteklemelerin ve uygulamaların gözden geçirilmesi, bu alandaki yetişmiş insan gücü planlamasının yapılması ve niteliğin yükseltilmesine dönük çözüm yollarının üretilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

